

pel·lo en què es queia algunes vegades.

¹ Context no ben clar, però que Rayn. v, 432, acaba d'aclarir amb cites franceses i baix-llatines. — ² Verificat en l'autògraf i restituit en l'ed. definitiva; en la 1.ª ed., cert conseller l'induí a canviar-ho en *patoll*, però nota autògrafa insistint en l'altre. — ³ Pel que hem lamentat tantes vegades de l'ús del pastitx pseudo-català d'Andreu Febrer, *AlcM* dona a entendre l'enorme disbarat que ja s'usava pel 1400. Aquí disbarat triple: ni aquella obra està en català sinó en un xampurrat encaminat a l'entesa (o malentès) de Dante, vestit de rims similis-catalans; ni pretén ser un substantiu (la cita tallada ho fa semblar) ni en el text dantesc es tracta d'això sinó de l'adjectiu *tropo*, *troppi*, *troppa* 'molts': «qui vidí gente piú ch'altrove, *troppa*, / e d'una parte e d'altra con grand' urli, / voltando pesi per forza di poppa!» (*Inf.* vii, 25, empenyent amb les anques, pobres condemnats; el bàrbar «preparador» fins deforma *vidí* 'vaig veure' com si fos *vi+di*: «là viu de gent pus qu'enloc, molt gran, *tropa*, / que ---», molta gent, massa gent).

Trop 'figura', V. *trobar*, n. 1 *Tropejar* o *tropessar* (dolent per *ensopegar*), V. *trompicar* (i *entropessar*) ²⁵ *Tropell*, *tropelleria*, V. *trop* *Tropeolàcies*, *troper*, V. *trobar*, n. 1 *Tròpic*, V. *trobar*, n. 1 i *hidròpic* (*DROPO*) *Tropical*, V. *trobar* (n. 1) *Tropicó* «batec del cor» tort. (*BDC* III, 112), sembla alteració d'un **palpit(a)ó*, de *palpitar*, canviat en **corpitó* per contaminació de *cor*, i metàtesis (passant per **copitró*); però cf. *trompicó*, supra, a *trompicar* *Tròpies*, *tropis*, V. *trobar* *Tropisme*, *tropo*, *tropòfil*, *tropòsita*, *tropolical*, *tropologia*, *tropològic*, V. *trobar*, n. 1 *Tropoll*, V. *trop*

TROQUEU, pres del ll. *trochaeus*, i aquest, del gr. *τροχᾶϊος* 'que corre, relatiu a les corregudes o curses', 'troqueu', derivat de *τρέχω* 'jo corro' i *τρόχος* 'roda'. □ 1.ª doc.: Belv.

DERIV.: *Trocaic*, gr. *τροχᾶϊκός* id. De la mateixa arrel: *trocisc* [S. xiv, Alcoati], *-isco*, OPou; o *troquisco* [Lacav.], gr. *τροχίσκος* 'rodeta', 'píndola', dim. de *τρόχος*; *trociscar*. *Trocànter*, gr. *τροχαντήρ* id., pròpiament 'adequat per córrer'. *Trocoide*; *trocoidal*. *Tròclea* (millor que *troclea*),¹ pres de *trocblea*, llatinització del gr. *τροχάλια*; *trocLEAR*.

¹ No hi ha raó per canviar l'accentuació que ja estava en ús, en català i llengües afins, i és la que generalment s'atribueix al ll. *trochlēa*: un *trochlēa* a penes es pot concebre en llatí, i menys tenint en compte l'ètimon grec.

Troquilló, *troquisc*, V. *troqueu*

TROS, mot comú al català amb l'oc. *tros*, paraula essencial en les dues llengües (de ies quals el portuguès i castellà manllevaren llui *troço*/*trozo* 'fragment', d'ús limitat i tardà); origen incert; és, però, bastant segur que es relacionen amb el fr. ant. i dial. *trous*

'tronxo de planta', 'fragment de llança, part del seu fust', l'oc. ant. *tors* 'tros d'una cosa', 'fragment de llança' i l'it. *tórso* 'tija d'una planta', 'tronc del cos humà', els quals provenen del ll. *THÏRSUS* 'tija' (< gr. *θύρσος*); en els detalls de la fonètica i del sentit, aquesta etimologia topa amb diverses dificultats, que es poden explicar per la influència del verb cat. *trossar* i fr. *trousser* 'arremangar' i 'disposar la càrrega damunt d'un animal', el qual era *torser* en fr. antic, i és probable derivat del ll. tardà *TÏRSUS*, participi de *TÏRQUÏRE* 'tòrcer', 'retòrcer o doblegar sobre quelcom', i la del seu derivat *destrossar* 'despullar algú de la seva càrrega, saquejar-li els béns i robes', 'destrossar algú: fer-ne estrall'; és probable que en canviar-se *torser*, *-sar* en *trossar* i *destrossar*, aquest canvi se'n rossegués el de *tors* en *tros*, i al mateix temps això ajudés a l'ampliació del significat del mot cat.-oc. *tros/tors*, que ja no fou solament el fragment d'una tija, sinó un tros resultant del trosseig o destrossa de qualsevol cosa. □ 1.ª doc.: *tros*, mj. S. XIII; *trossar*, fi S. XIII; *destrossar* i *destrossa*, mj. S. xv.

En la tarifa de les lleudes de Perpinyà (mj. S. XIII, còpia de 1295) consta que «de qualibet saumata de lenya que aportetur ab hominibus forensibus, [s'havia de pagar] i *troceum* vel unam asclam» (*RLR* iv, 368), llatinització d'un mot, que seria, en forma purament cat., *troç* (o bé *tros*, puix que ja en el S. XIII s'havia perdut en el Rosselló la distinció entre els fonemes *s* i *ç*, veg. l'estudi d'*EntreDL* 1).

Aquí es tracta, doncs, d'una porció de fusta, però tot seguit el trobem en català aplicat, així mateix, a matèria mineral o tèxtil, una i altra cosa en Muntaner: «--- féu --- se preses --- Mallorca, --- de les forts ciutats --- la mills murada: --- En Jacme --- manà --- fer una cava per la qual la ciutat s'esvaí, que un gran *tros* del mur ne venc --- en l'any de 1228»; i d'altra banda: «va brocar envers aquell qui portava la senyera del comte, e va-li donar de la maça --- que mort fret lo més en terra, e los almugàvers van tantost trer la senyera de l'asta, a *trosses*; e los franceses ---» (§§ 7, 134, Casac. i, 27.30; iv, 50.24); anàlogament: «si en una peça de draps haurà, de tara, més de 21 sol. --- degen levar de aquella un *troç* de la faxa del cap primer», ordinacions dels paraires de Bna. a. 1383 (*CoDoACA* xl, 267.1f.); «--- aquell *troç* de la mànega ---» c. 1400 (V. infra, a la cita de *trossejar*). O del *menjar*: «rosegat un *troç* de pa d'ordi, mal a<s>saunat», *Decam.* vii, § 8, 421.8.

Fer trossos 'anorrear, destruir un treball': «spien --- fan a saber los consells dels malignes, prenen los laços e trenquen los filats, e fan *troces* de les machinacions ---» (*Collacions*, ms. princ. S. xv, *DAG.*, s. v. *sendera*).

En la tradició lexicogràfica, des del dicc. de rims de ⁵⁵ JMarc (1052), i d'Aversó (*troç*, amb 5 rims en ò oberta: *arroç*, *Besoç* etc.; 1352); *Vocab. Cat.-Al.* de 1502: «los *trossos*: die hadern» (2055); Busa-N.: «*tros de pa*: quadra panis; t. d. p. que donen al mendicant; frustrum, porcio, prosectum, segmentus, fragmentum»; OPou: «trençar o rompre ahines ---; los *tros*